

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

IOAN SCURTU

CORNELIU MIHAIL LUNGU

ISTORIA ACADEMIEI
DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA
(1935 – 1948)
Vol. I

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România
2013, București

Capitolul 1

ÎNFIINȚAREA

ACADEMIEI DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA

(29 MARTIE 1935) ȘI ACTIVITATEA ACESTEIA

PÂNĂ LA 8 IULIE 1938

1. Temeiuri ale întemeierii Academiei de Științe din România.

În epoca modernă, știința a constituit principalul factor de progres, atât în domeniul teoretic, cât și în cel practic.

Din secolul al XVIII-lea aproape că nu a existat deceniu în care să nu se anunțe o nouă realizare științifică. Pe măsură ce societatea a devenit tot mai complexă, iar descoperirile s-au multiplicat, oamenii de știință au simțit nevoia stabilirii unor relații cât mai strânse între ei, a unei informări reciproce și a colaborării pentru valorificarea potențialului lor creator. Din această necesitate au apărut Academii de Științe. Cel mai adesea, ele s-au înființat în statele în care existau Academii “clasice”, care puneau accentul pe filosofie, literatură, arte și mai puțin pe științele exacte.

Și în Țările Române au existat instituții academice, cu o durată mai mult sau mai puțin efemeră. Documentele vremii consemnează prezența în secolul al XVI-lea a unei academii numită “Schola Latină” la Cotnari, înființată de Despot Vodă și o alta organizată de domnitorul muntean Petru Cercel.

Din secolul al XVII-lea s-a înregistrat un proces de afirmare a culturii naționale, cu rezultate semnificative datorate unor personalități precum Dimitrie Cantemir sau Stolnicul Cantacuzino. În Transilvania s-a impus Școala Ardelenească cu corifeii ei: Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ioan Inochentie Micu-Klein.

Dimitrie Cantemir

În secolul al XVIII-lea s-au înființat Academii Domnești la Iași și la București, în care se studia în limbile greacă și slavonă. Treptat, în aceste școli a început să fie introdusă și limba română ca obiect de studiu, un rol important avându-l domnitorii Alexandru Ipsilanti și Grigore al IV-lea Ghica.

În Transilvania s-a afirmat, începând din 1795, societatea înființată de cărturarul Ioan Piuariu-Molnar, intitulată *Soșietatea Filantropițească a Neamului Românesc din Marele Prințipat al Ardealului*.

La începutul secolului al XIX-lea s-au remarcat Gheorghe Lazăr, care a introdus învățământul în limba română la Academia de la Sfântu Sava (București), și Gheorghe Asachi la Academia Mihăileană din Iași. Activitatea acestora a fost continuată de personalități precum Ion Heliade Rădulescu, Eufrosin Poteca, Petre Poenaru.

Cunoștințele teoretice au avut și o aplicabilitate practică, reflectată în contribuțiile aduse la elaborarea unor documente juridice precum: “Pravilniceasca condică” a lui Alexandru Ipsilanti (1780), “Codul lui Calimachi” (1817) sau “Legiuirile lui Caragea” (1818), care au marcat procesul de reformare și modernizare a societății românești.

Încă din primele decenii ale secolului al XIX-lea românii au dovedit o preocupare tot mai stăruitoare pentru matematică, fizică, astronomie, geografie, botanică, zoologie, agronomie – cu aplicabilitate la societatea în care trăiau. Mulți tineri studiau în renumite universități europene din Franța, Italia, Austria, Prusia, stabilindu-se astfel o relație directă între oamenii de știință și cultură din Țările Române și cei din statele aflate în Centrul și Apusul Europei.

Petru S. Aurelian

De la mijlocul secolului al XIX-lea numele unor cărturari precum Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu, August Treboniu Laurian, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Alecu Russo, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac (care în anii 1850-1852 avea să îndeplinească funcția de Director al Arhivelor Statului), Alexandru Flechtenmacher, Emanoil Bacaloglu, Grigore Cobălcescu, Iacob Felix, Ion Ionescu de la Brad, Petru S. Aurelian, Dionisie Pop Marțian au început să fie tot mai cunoscute pe plan național și chiar european.

Ca urmare a dezvoltării științei și culturii naționale s-au constituit unele organizații în care cei interesați se întâlneau, discutau și colaborau. Între acestea, Societatea Medicală Științifică (1857), Societatea de Științe (1862), Societatea de Științele Naturale (1865), Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA, 1861), Societatea pentru Cultură și Literatură Română din Bucovina (1865). Un rol important l-a avut Societatea Junimea, înființată în 1863, în dezvoltarea spiritului critic din cultura română și alinierea ei la spiritul european al vremii.

Încă din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) s-a discutat despre înființarea unei societăți la nivel național, care să cuprindă personalități din România, precum și din teritoriile românești aflate sub dominație străină.

Înlăturat prin lovitura de stat din noaptea de 11/12 februarie 1866, Cuza nu a mai apucat să legalizeze această inițiativă. Conducerea României a fost preluată de o Locotenență Domnească, alcătuită din Nicolae Golescu, Lascăr Catargiu și Nicolae Haralambie.

Prin Decretul Locotenenței Domnești din 1 aprilie 1866 s-a înființat Societatea Literară Română, care avea misiunea de a determina ortografia limbii române, de a elabora gramatica limbii române și de a realiza dicționarul limbii române. Această instituție era apreciată ca un adevărat forum național, cuprinzând personalități din întreg spațiu românesc. Din Societatea Literară Română făceau parte 21 de membri, dintre care 4 din Muntenia, 3 din Moldova, 3 din Transilvania, 3 din Basarabia, 2 din Banat, 2 din Bucovina, 2 din Maramureș și 2 aromâni din Pind.²

La prima sesiune a Societății Literare Române, din 1 august 1867, aceasta și-a luat numele de Societatea Academică Română, alegându-și președintele în persoana lui Ion Heliade Rădulescu.

În ziua de 30 martie 1879 a fost adoptată Legea privind înființarea Academiei Române, cu trei secții: 1) Secțiunea Literară (literatură, artă, filologie și filosofie); 2) Secțiunea Istorică (istorie, geografie și științe sociale); 3) Secțiunea Științifică (științe teoretice și aplicate).

Academia Română nu era singurul forum de promovare a culturii și științei. Un rol important îl aveau Universitățile din Iași (1860), București (1864), Cluj (1872), Cernăuți (1875). De asemenea, societățile științifice, din rândul

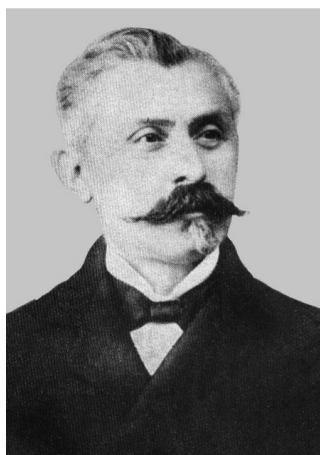
² Dan Berindei, *Istoria Academiei Române (1866-2006)*, București, Editura Academiei, 2006, p. 53

căroră se remarcă Societatea Politehnică a Inginerilor și Arhitecților din România (1881), Societatea Științifică și Literară (1899), Societatea Română de Științe (1902). Aceste instituții aveau un rol complex, de la stabilirea și abordarea unor teme cultural-științifice la dezbateră și validarea lor, până la consacrarea personalităților cu contribuții deosebite în domeniile respective.

În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea știința și cultura românească au cunoscut un puternic avânt prin contribuția unor personalități precum:

Victor Babeș

Spiru Haret

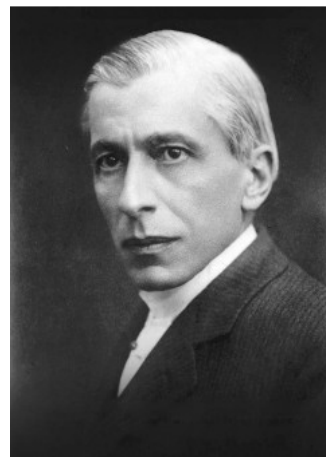
Anghel Saligny

- Vasile Alecsandri, Nicolae Filimon, Costache Negruzzi, Ioan Slavici, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale – *literatură*;
- Titu Maiorescu – *critică literară*;
- Alexandru Odobescu, Alexandru Papiu Ilarian, Bogdan Petriceicu-Hașdeu, Vasile Alexandrescu Urechia, Alexandru Dimitrie Xenopol, Dimitrie Onciul, Ion Bogdan – *istorie*;
- Vasile Conta – *filosofie*;
- Carol Davila, Iacob Felix, Victor Babeș, Toma Ionescu, Dimitrie Voinov – *medicină*;
- Spiru C. Haret – *astronomie*;
- Constantin I. Istrati, Petru Poni – *chimie*;
- Grigore Cobălcescu, Ludovic Mrazek – *geologie*;
- Anghel Saligny – *construcții, tehnică*;
- Alexandru Orăscu, Ion D. Berindei, Ion N. Socolescu, Ion Mincu – *arhitectură*;

- Karel Stork, Ioan Georgescu – *sculptură*;
- Carol Pop Szatmary, Constantin Daniel Rosenthal, Sava Henția, Gheorghe Tătărescu, Theodor Aman, Nicolae Grigorescu - *pictură*;
- Gavriil Musicescu, Ciprian Porumbescu, Gheorghe Dima – *muzică*

Mulți dintre aceștia și-au continuat activitatea la începutul secolului al XX-lea, când lor li s-au adăugat alte personalități. Menționăm contribuțiile aduse de:

- Barbu Ștefănescu-Delavrancea, George Coșbuc, Alexandru Macedonschi, Octavian Goga, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu – *literatură*;
- Nicolae Iorga, Ion Bogdan, Teodor V. Păcățian, Constantin C. Giurescu, Dimitre Onciul – *istorie*;
- Bogdan Petriceicu Hașdeu – *istorie, literatură, filologie*;
- Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu – *critică literară*;
- Constantin Rădulescu-Motru, Petre P. Negulescu – *filosofie*.
- Sextil Pușcariu, Moses Gaster, Ion Bianu, Alexandru Philippide, Ovid Densusăeanu – *lingvistică*;
- Gheorghe Marinescu, Victor Babeș, Nicolae Paulescu, Ioan Cantacuzino, Constantin I. Parhon – *medicină*;
- Dimitrie Voinov, Emil Racovița, Dimitrie Brândză, Grigore Antipa – *biologie*;
- Ion Simionescu, George Vâlsan – *geografie*;

Nicolae Paulescu

- Gheorghe Țițeica, Traian Lalescu, Dimitrie Pompeiu, Alexandru Myller – *matematică*;
- Eugen Bădărău, Dimitrie Negreanu, Dragomir Hurmuzescu, Augustin Maior – *fizică*;
- Constantin Popovici – *astronomie*;
- Petru Poni, Constantin I. Istrati – *chimie*;
- Gheorghe Munteanu-Murgoci, Ludovic Mrazek – *geologie*;
- Nicolae Teclu, Anghel Saligny, George (Gogu) Constantinescu, Traian Vuia, Ștefan Procopiu, Lazăr Edeleanu, Elie Radu – *tehnică*;

- Grigore Cerchez, Nicolae Ghica-Budești, Dimitrie Maimarolu, Ion Mincu, Petre Antonescu – *arhitectură*;

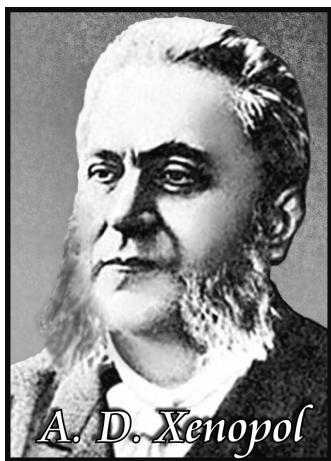

Constantin Brâncuși

- Constantin Brâncuși, Dumitru Paciurea – *sculptură*;
- Nicolae Grigorescu, Octav Băncilă, Gheorghe Petrașcu, Ștefan Luchian, Camil Ressu, Theodor Pallady – *pictură*;
- Eduard Caudella, Dumitru Georgescu Kiriace, Gheorghe Cucu, Nicolae Leonard, Hariclea Darclée, Elena Teodorini, George Folescu, Tiberiu Brediceanu, Ion Vidu, George Enescu – *muzică*.

Asemenea intelectuali s-au implicat nemijlocit în promovarea și susținerea intereselor naționale, prin realizări în domeniile specialității lor și prin conducerea unor asociații și societăți culturale, care au activat atât în România, cât și în teritoriile aflate sub dominație străină, precum și în unele state din Europa și chiar din America.

Din rândul acestora s-a remarcat Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor (Liga Culturală), care și-a început activitatea la 24 ianuarie 1891, constituindu-și, până în 1914, secțiuni în numeroase orașe din țară, precum și în unele centre universitare din străinătate (Paris, Londra, Berlin, Anvers, Bruxelles etc.). În fruntea acestora s-au aflat cărturari precum Vasile Alexandrescu Urechia, Alexandru Dimitrie Xenopol, Nicolae Iorga, George Coșbuc, Gheorghe Munteanu-Murgoci, Octavian Goga, Nicolae Titulescu, Barbu Ștefănescu-Delavrancea.

Realizarea Marii Uniri din 1918 – prin integrarea în cadrul României a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei – a marcat o etapă calitativ superioară în istoria poporului român.

Cu 18 milioane de locuitori (la recensământul general din 1930) și o suprafață de 295.000 km², România se înscria în rândul statelor cu mărime medie din Europa (locul 8 ca populație și locul 10 ca suprafață).

Statutul său internațional s-a modificat, România devenind un factor activ în istoria Europei și chiar a lumii. Semnificativă este alegerea lui **Nicolae Titulescu** în funcția de președinte al Adunării Generale a Societății Națiunilor în 1930 și 1931, cea mai înaltă demnitate ocupată până atunci de un român.

Unirea din 1918 a creat cadrul necesar pentru dezvoltarea economică, culturală și științifică a României, ca urmare a creșterii potențialului său material și spiritual, a strângerii

Nicolae Titulescu

laolaltă, pentru prima dată în istorie, a tuturor energiilor și capacităților creatoare ale românilor, indiferent de originea lor etnică.

Societatea românească a evoluat pe o direcție democratică, stimulată de introducerea în noiembrie 1918 a votului universal (egal, direct, secret și obligatoriu pentru bărbații de peste 21 ani); multiplicării opțiunilor politice, apariției de noi partide, creșterii rolului parlamentului, alternanței la guvernare ș.a.

Noile realități au fost reflectate în Constituția din martie 1923, care consfințea drepturile și libertățile cetățenești, specifice regimului democratic. Art. 5 prevedea: „Românii, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau religie, se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație, și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi”³.

După Marea Unire au avut loc ample dezbateri privind căile de evoluție a României întregite, iar partidele politice au introdus în programele lor prevederi privind dezvoltarea învățământului, științei și culturii.

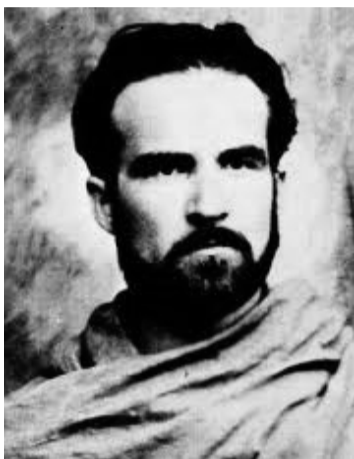
Prin legea din iulie 1924 învățământul primar, obligatoriu și gratuit, a fost stabilit la 7 clase (până atunci acesta era de 4 clase), fapt ce a contribuit la ridicarea nivelului de instruire a întregii națiuni.

Un rol important l-a avut politica economică promovată de guvernele liberale, care se baza pe principiul ”prin noi înșine”. A fost încurajată înființarea,

³ “Monitorul Oficial”, nr 282 din 29 martie 1923.

cu implicarea unor ingineri și alți specialiști, de mari întreprinderi cu o dotare tehnică superioară. Astfel, alături de vechile mari întreprinderi, rafinăriile din Valea Prahovei, fabrica de postav Buhuși, Uzinele Reșița, ASTRA – Vagoane Arad, au luat ființă altele noi precum Malaxa din București și I.A.R. (Industria Aeronautică Română) din Brașov.

În dezvoltarea științei și culturii un rol de prim rang a revenit învățământului superior. Alături de Universitățile din Iași și București, după 1918, își desfășurau activitatea în cadrul statului român, Universitatea din Cluj și cea din Cernăuți. S-a extins învățământul tehnic, astfel că, pe lângă Școala Politehnică din București a luat ființă Școala Politehnică din Timișoara; s-a dezvoltat Școala de Drumuri și Poduri din Capitală, a fost extins învățământul politehnic din Iași. De asemenea, s-au înființat Academii de Agricultură în București și Cluj, Facultatea de Agronomie din Chișinău etc.

Mircea Eliade

Extrem de importantă era noua stare de spirit a intelectualilor. Realizarea unității naționale a deschis în fața românilor noi orizonturi spirituale. **Mircea Eliade** scria: „Spre deosebire de înaintașii noștri, care se născuseră și trăiseră cu idealul întregirii neamului, noi nu mai aveam un ideal de-a gata făcut la îndemână. Eram liberi, disponibili pentru tot felul de experiențe [...]. Eram prima generație românească necondiționată în prealabil de un obiectiv viitor de realizat”. Ca urmare: „Aveam datoria să lărgim considerabil

orizontul cultural românesc, deschizând ferestre către universuri spirituale rămase până atunci inaccesibile.”⁴

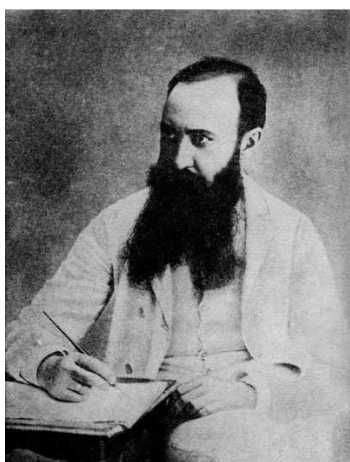
După 1918, în România s-a înregistrat o puternică dezvoltare a științei, atât în domeniul teoretic, cât și în cel aplicativ. S-au constituit școlile românești de medicină, matematică, istorie, sociologie, geografie etc.

Dintre marile personalități care s-au impus în viața științifică, artistică și culturală în primul deceniu și jumătate după Marea Unire menționăm pe:

⁴Mircea Eliade, *Itinerariu Spiritual: “Tânăra generație”*, în *Profetism românesc*, vol 1, București, Editura Roza Vânturilor, 1990, pp. 11-16.

- Gheorghe Marinescu, Nicolae Paulescu, Ioan Cantacuzino, Mina Minovici, Constantin I. Parhon, Constantin Angelescu, Mihai Ciucă, Daniel Danielopolu, Nicolae Gheorghe Lupu – *medicină*;
- Anastasie Obregia, Eugen Angelescu, Gheorghe Spacu, Negoită Dănilă, Eugen Chirnoagă, Ștefan Minovici, Costin D. Nenițescu – *chimie*;
- Andrei Popovici-Bâznoșanu, Emil Racoviță, Paul Bujor, Grigore Antipa, Ion Borcea, Aristide Carajda, Nicolae T. Deleanu – *biologie*;
- Alexandru Borza, Simion Radian, Nicolae T. Deleanu, Mihail Gușuleac – *botanică*;
- Gheorghe Ionescu-Sisești, Constantin Garoflid, Traian Săvulescu – *științe agricole*;
- Marin Drăcea – *sivicultură*;
- Gheorghe K. Constantinescu – *zoologie, medicină veterinară*;
- David Emanuel, Gheorghe Țițeica, Dimitrie Pompeiu, Theodor V. Ionescu, Gheorghe Vrănceanu, Anton Davidoglu, Alexandru Myller, Gheorghe Călugăreanu, Octav Mayer, Grigore C. Moisil, Miron Nicolescu – *matematică*;
- Nicolae Coculescu – *astronomie*;
- Anghel Saligny, Elie Radu, Dimitrie Leonida, Ștefan Procopiu, Henri Coandă, Traian Vuia, Hermann Oberth, Aurel Persu, Ștefan Odobleja, Dragomir Hurmuzescu, George (Gogu) Constantinescu, Christian Musceanu, Ion Basgan, Elie Carafoli, Dorin Pavel, Eugen Bădărău, Lazăr Edeleanu, Horia Hulubei – *științe tehnice și aplicative*;
- Virgil Madgearu, Mihail Manoilescu, Constantin Stănescu, Gheorghe Zane – *economie*;
- Ion Popescu-Voitești, Gheorghe Munteanu-Murgoci, Mihail David, Sabba Ștefănescu – *geologie*;
- Ștefan Zeletin, Dimitrie Gusti, Petre Andrei – *sociologie*;
- Simion Mehedinți, George Vâlsan, Vintilă Mihăilescu, Constantin Brătescu – *geografie*;
- Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Ștefan Ciobanu, Ilie Minea, Ion I. Nistor, Petre P. Panaitescu, Constantin C. Giurescu, Constantin Kirițescu, Silviu Dragomir – *istorie*;
- Constantin Dissescu, Vespasian V. Pella, Matei Cantacuzino, Nicolae Titulescu – *științe juridice*;
- Constantin Rădulescu-Motru, Petre P. Negulescu, Nichifor Crainic, Ion Petrovici, Lucian Blaga, Mircea Eliade – *filosofie*;

- Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu, Ovid Densusăeanu, George Călinescu, Dumitru P. Perpessicius – *critică și istorie literară*;
- Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, Ion Barbu, George Bacovia, Camil Petrescu, Mateiu Caragiale, Hortensia Papadat-Bengescu, Mircea Eliade, Ion Minulescu, Cezar Petrescu, Vasile Voiculescu – *literatură*;
- Alexandru Philippide, Sextil Pușcariu, Ovid Densusăeanu, Ion Aurel Candrea – *lingvistică*;
- Duiliu Marcu, Horia Creangă, Petre Antonescu, Grigore Cerchez, Dimitrie Maimarolu, Nicolae Ghica-Budești – *arhitectură*;
- Nicolae Tonitza, Theodor Pallady; Camil Ressu, George Pătrașcu, Dumitru Ghiață – *pictură*;
- George Enescu, Traian Grozăvescu, Nicolae Leonard, Maria Tănase, Georgescu Dumitru Kiriac – *muzică*;
- Constantin Brâncuși, Dumitru Paciurea, Corneliu Medrea, Oscar Han, Ion Jalea – *sculptură*;
- Maria Ventura, Marioara Voiculescu, Elvira Popescu, George Vraca, Miluță Gheorghiu, Grigore Vasiliu-Birlic, Tony Bulandra, Constantin I. Nottara, Maria Filotti, Lucia Sturdza-Bulandra – *teatru*.

Nicolae Iorga

Petre Antonescu

George Enescu

Multe dintre aceste personalități erau bine cunoscute în țară și chiar în străinătate. Prezența lor la conferințe și congrese științifice, la catedre universitare sau pe scena unor teatre din Europa și din SUA se bucura de largi

aprecieri, concretizate în obținerea unor titluri prestigioase, precum Doctor Honoris Causa a unor mari universități, decorații, medalii și diplome de onoare, brevete de invenții etc., etc.

Lucrări scrise de români în varii domenii – tehnică, medicină, istorie, geografie, sociologie, geologie, matematică etc. – erau publicate în reviste și edituri prestigioase din străinătate, fiind citate de specialiști recunoscuți în lumea științifică.

Extraordinara dezvoltare a științelor, sporirea numărului de centre și laboratoare de cercetare, impuneau o mai bună cunoaștere și o relație coordonată între specialiști, împărtășirea reciprocă a realizărilor obținute și difuzarea acestora în medii cât mai largi, inclusiv către factorii de decizie guvernamentală, pentru aplicarea lor în viață.

Academia Română își aducea propria contribuție la cultivarea limbii și culturii naționale. Prin statutul său, această instituție era mai puțin implicată în problemele științifice și tehnice.

Chiar unii membri ai Academiei Române – precum Grigore Antipa și Petre P. Negulescu – apreciau că se impunea crearea unei instituții, care să reunească noi specialiști din domeniile științei. Multe personalități din aceste domenii simțeau nevoia unei structuri organizatorice, care să le ofere posibilitatea de a-și prezenta lucrările, de a realiza schimburi de experiență și confruntări de idei, de a promova noile realizări spre binele națiunii române și al științei în general.

Cunoscutul biolog și ihtiolog, **Grigore Antipa** a prezentat în Sesiunea Generală a Academiei Române din 15 mai 1934 memoriul intitulat “*Reorganizarea Academiei Române*”, în care aprecia că această acțiune se impunea datorită faptului că “mai mult de jumătate din științe nu sunt reprezentate în Academia Română”, ajungând la concluzia că “Academia Română, singură, nu poate să îndeplinească toate cerințele culturii științifice moderne”⁵.

Grigore Antipa

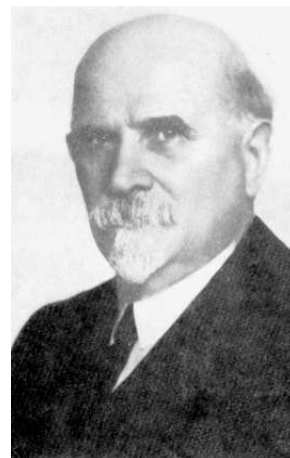
Pe lângă necesitatea cunoașterii și colaborării între specialiști, un alt aspect important viza dotarea tehnică a laboratoarelor și bibliotecilor în condițiile în care alocațiile bugetare erau cu totul insuficiente. Mulți specialiști apreciau că o modalitate de rezolvare a acestei probleme era colaborarea institutelor respective, prin stabilirea unor teme unitare de cercetare și folosirea în comun a aparaturii și substanțelor necesare.

Numărul societăților științifice a sporit, tocmai ca o expresie a acestei necesități. Semnificativ este faptul că la Congresul Asociațiunii Române pentru Înmintarea Științelor, desfășurat în zilele de 29 aprilie - 2 mai 1934, au participat 33 societăți științifice și circa 500 de reprezentanți ai acestora⁶. Cu acel prilej s-a apreciat că se impunea o mai bună înzestrare a laboratoarelor în care se desfășura activitatea științifică, precum și crearea unui organism care să asigure coordonarea activității cercetărilor, elaborarea unor programe la nivel național pentru domeniile științei.

⁵ *Scurtă istorie a Academiei Oamenilor de Științe din România* (în continuare se va cita *Scurtă istorie*, București, Editura Academiei Oamenilor de Științe din România, 2010, p.11 (capitolul 1, redactat de Ștefan Iancu).

⁶ Elvira Botez, *Academia de Științe din România. Istoricul ei*, în “Noema”, vol.VI. 2007, p. 82.

Președintele congresului, academicianul **Ludovic Mrazek**, a propus crearea unui institut care să vină în ajutorul laboratoarelor, solicitând sprijinul întreprinderilor economice care dispuneau de resurse financiare, precum și înființarea unui Consiliu Național de Cercetări, ca organ de îndrumare a cercetării științifice cu rol consultativ al statului (guvernelor).

Ludovic Mrazek

Astfel, treptat, s-a acumulat o valoroasă experiență în activitatea de asociere, precum și în conturarea unui program general privind dezvoltarea cercetării științifice, cu rezultate teoretice, dar și practice.

Era limpede că Academia Română nu putea să cuprindă decât o mică parte din savanții realmente valoroși, mai ales din domeniile științei și tehnicii. Ca urmare se impunea înființarea unei noi instituții, nu în concurență, ci în complementaritate cu Academia Română.

O asemenea idee formula chiar unul dintre membrii Academiei Române, filosoful **Petre P. Negulescu**: “Academia Română nu-și mai poate păstra doar caracterul special de institut destinat mai mult să cultive limba și istoria națională; ea trebuie să lase această sarcină unei părți a ei și să se transforme pentru rest, reconstituindu-se pe o bază mult mai largă. Sau, dacă vrea să rămână așa cum este, atunci trebuie să creăm, alături de ea, o altă Academie, care să poată juca rolul de organizatoare a muncii noastre naționale, pe toate domeniile, atât de numeroase și de variate ale culturii universale. Am putea zice că o asemenea instituție e mai necesară azi decât Academia Română”.⁷

Petre P. Negulescu

⁷ Petre P. Negulescu, *Reforma învățământului*, București, Editura Casei Școalelor, 1927

2. Înființarea Academiei de Științe din România

Afirmarea științei românești, relațiile dintre oamenii de cultură au evidențiat necesitatea înființării unui organism de coordonare și îndrumare la scară națională. Istoricul Dan Berindei aprecia că înființarea Academiei Române era rezultatul vocației cultural-științifice a românilor, al unui proces istoric și nu doar a acțiunii unor personalități, “ci a unei serii întregi de inițiatori și străduitori. Societatea Academică avea să ia naștere ca urmare a unui întreg curent de opinii”⁸.

Tot astfel, Academia de Științe din România trebuia să răspundă unei necesități generale, căreia i-au dat expresie un grup de profesori universitari.

După o pregătire prealabilă, în ziua de 3 martie 1935, s-au întrunit la Universitatea din București un număr de 26 oameni de știință. Momentul a fost consemnat în următorul document⁹:

PROCES VERBAL

Nr.1.

Ședința de constituire

a

ACADEMIEI DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA

Azi, 3 Martie 1935, s-au întrunit în localul Facultății de Științe din București, Laboratorul de Gravitație, Căldură și Electricitate, Str. Poincaré 14, membrii fondatori ai Academiei de Științe din România. Dl. Musculeanu citește expunerea de motive și statutele. Dl. Ministru Angelescu felicită pe inițiatori și promite un prim ajutor chiar din primul buget ce se lucrează acum și urează viață lungă instituției.

Dl. Hurmuzescu arată necesitatea acestei Academii ce se proiectează față de cerințele noi ale Științei în România Mare și scoate în relief faptul că nu poate cu nimic dubla activitatea Academiei Române.

Dl. Bâznoșanu elogiaza activitatea științifică și ajutorul eficace a D-lui Ministru Angelescu pentru propășirea țării pe tărâm cultural. Face portretul d-lui

⁸Dan Berindei, *Constituirea României moderne*, București, Editura Enciclopedică, 2009, p.335.

⁹Arhivele Naționale Istorice Centrale (A.N.I.C.), fond Tribunalul Ilfov, Secția I-a, dosar 2. 100/1935.

Ministru ca om, scoțând în relief calitățile d-sale sufletești. Ca un omagiu îl roagă să primească președenția Academiei ce face. Se acceptă și se ratifică cu aplauze.

Dl. Musceleanu este propus și aclamat ca secretar general.

Dl. Ministru Angelescu mulțumește d-lui Bâznoșanu pentru elogiile aduse și membrilor fondatori pentru alegerea sa ca președinte prin aclamații -, dă asigurări că va pune tot devotamentul și munca pentru a promova scopurile Academiei.

Dl. Musceleanu mulțumește emoționat și promite să pună toată priceperea și energia sa la dispoziția Academiei.

Dl. Coculescu se bucură de înființarea Academiei și e de părere să se dea de îndată mijloacele necesare dezvoltării ei și nu câte puțin în începuturile modeste.

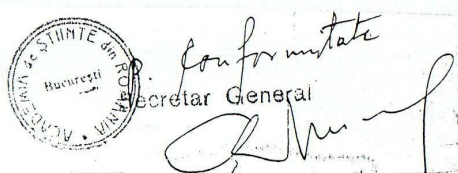
Dl. Ministru Angelescu răspunzând dlui Coculescu, relativ la fondurile necesare de la început -, zice că va face un demers la dl. Primar Donescu pentru un teren.

Dl. Dănilă se asociază laudelor aduse de dl. Bâznoșanu dlui Ministru Angelescu ales Președinte și d-lui Musceleanu. Întreabă dacă s-a luat legătura cu centrele științifice din provincie, antenele necesare organului central care lucrează la coordonarea științifică, crede această legătură ca absolut necesară. În ce privește ajutorarea, care-i tot atât de necesară, nu vede cum ar putea-o exercita academia noastră, de aceea consideră alegerea dlui Ministru Angelescu ca președinte foarte fericită, sprijinul Ministrului fiind absolut necesar.

Dl. Musceleanu spune că s'a luat contact și se va lua cu provincia peste tot, ducându-se domnia sa personal la fiecare, aceasta după constituirea legală și vom lua legăturile și cu străinătatea.

În chestiunea ajutorării, zice D-sa, avem fonduri foarte reduse din taxele studenților și că ne-am înțeles a face o bibliotecă de reviste, cedând în sala comună fiecare revistele respective și formând astfel colecții complete.

Se alege o comisiune compusă de 5 membri: domnii Musceleanu, Bâznoșanu, Hurmuzescu, Davidoglu, Kirițescu, care să puie la punct statutele.

The image shows a circular official stamp of the Romanian Academy (Academia Română) with the text "ACADEMIA ROMÂNĂ ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA" and "București". To the right of the stamp is a handwritten signature in dark ink, which appears to be "Ion Bâznoșanu". Below the signature, the words "Secretar General" are printed.

Comisia aleasă a lucrat la elaborarea statutului precum și la alcătuirea Actului Constitutiv, care să fie înaintate la Tribunal pentru înscrierea legală a Academiei de Științe din România.

În ziua de 11 martie 1935 a avut loc o nouă întrunire, în cadrul căreia a fost semnat următorul document:

ACT CONSTITUTIV¹⁰

Subsemnații:

1. *Prof. Dr. Constantin Angelescu, str. C.A. Rosetti No. 13 București*
2. *Prof. Dr. Dragomir Hurmuzescu, str. V. Emanuel No. 16 București*
3. *Prof. Dr. Nicolae Coculescu, str. Cușitul de Argint No. 5 București*
4. *Prof. Dr. Dimitrie Călugăreanu, str. B. P. Hajdeu No. 8 București*
5. *Prof. Dr. Ștefan Minovici, Splaiul Independenței No. 87 București*
6. *Prof. Dr. Andrei Popovici Bâznoșanu, str. A. Simu No. 3 București*
7. *Prof. Dr. Anton Davidoglu, str. Buzești No. 92 București*
8. *Prof. Dr. Constantin Kirițescu, str. Stupinei No. 41 București*
9. *General Adjutant Nicolae Condeescu, str. Cobălcescu No. 42 București*
10. *Prof. Dr. Ion Borcea, str Buzdugan No.1 Iași*
11. *Prof. Dr. Negoită Dănilă, Calea Moșilor No. 132 București;*
12. *Prof. Dr. Alexandru Borza, str. Regala No. 28 Cluj*
13. *Prof. Dr. Ion Popescu Voitești, str. Elisabeta No.12 Cluj*
14. *Prof. General I. V. Bădulescu, str. Maior Ene No. 12 București;*
15. *Prof. Dr. Nicolae T. Deleanu, Aleea Barbu Delavrancea No.42. București*
16. *Prof. Dr. Constantin Stănescu, str. N. Ionescu No. 10 București*
17. *Prof. Dr. Eugen Bădărău, str. R. Poincaré No. 14 București*
18. *Dr. Costin Stoicescu, str. Dr. Burghel No. 16 București*
19. *Prof. Dr. Ing. Marin Drăcea, Bud. Dacia No. 16 București*
20. *Conf. Dr. Eugen Angelescu, str. Dr. Lister No. 1 București*
21. *Prof. Dr. C. Mihăilescu, str. Dr. Radovici No. 12 Cotroceni*
22. *Prof. Dr. Simion Ștefan Radian, str. Fonteriei No. 11 București*

¹⁰ Academia de Științe din România-în continuare se va cita "Buletin", nr. 1, 1936

23. Prof. Dr. Constantin Popescu, str. I. G. Duca No. 86 București

24. Ing. Ion Miclescu, str. Paris No. 56 București

25. Dr. Ilie C. Purcaru, strada Șerban Vodă No.62 București

26. Prof. Dr. Christian Musceleanu, str. Cazarmei No. 49 București

constituim prin prezentul act și pe baza statutelor cari fac parte integrantă din el o asociație științifică fără scop lucrativ sau patrimonial sub denumirea de Academia de Științe din România, și având ca scop și obiect cele enumerate la art. II din statute.

Sediul social al Academiei este în București str. Poincaré No. 14.

Durata Academiei este nelimitată.

Academia de Științe din România va fi administrată conf. dispozițiilor din statute aci alăturate.

Subscrișii reprezentând unanimitatea membrilor și exercitând funcțiunile adunării generale am ales ca președinte pe dl. Prof. Dr. Constantin Angelescu și secretar general pe Dl. Prof. Dr. Christian Musceleanu urmând ca restul membrilor comitetului de administrație să fie ales de prima adunare generală după constituire. Tot prin acest act împuternicim pe Dl. Av. Dumitru Popescu să semneze cererea de autorizare către Trib. Ilfov Secția I-a conf. legii persoanelor juridice, îndeplinind toate formalitățile necesare în acest scop, făcând și semnând toate actele ca apel, recurs, etc., D-sa va avea dreptul să primească citații, să facă orice declarații în numele nostru, să consimtă la modificările ce eventual s-ar cere de justiție la acest act, constitutiv și statute, să renunțe la dreptul de apel sau recurs și să îndeplinească în fine orice formalitate legală, ori unde trebuința va cere. Înscrierea asociației în registrele Tribunalului si va face tot ce va fi necesar pentru funcționarea ei legal, și pentru dobândirea personalității juridice ne mai având nevoie de alte mandate speciale din partea noastră. D-sa își va putea substitui și pe oricare alt avocat.

<i>ss/. Dr. Constantin Angelescu</i>	<i>ss/. Dragomir Hurmuzescu</i>
<i>ss/. Nicolae Coculescu</i>	<i>ss/. Dimitrie Călugăreanu</i>
<i>ss/. Ștefan Minovici</i>	<i>ss/. Alexandru Popovici</i>
<i>ss/. Anton Davidoglu</i>	<i>ss/. Constantin Kirițescu</i>
<i>ss/. Ion Borcea</i>	<i>ss/. Negoită Dănilă</i>
<i>ss/. Alexandru Borza</i>	<i>ss/. Ion Popescu Voitești</i>
<i>ss/. Nicolae T. Deleanu</i>	<i>ss/. Constantin Stătescu</i>
<i>ss/. Eugen Bădăraș</i>	<i>ss/. Marin Drăcea</i>
<i>ss/. Eugen Angelescu</i>	<i>ss/. Constantin Mihăilescu</i>
<i>ss/. Simion Radian</i>	<i>ss/. P. Popescu</i>
<i>ss/. Christian Musceleanu</i>	<i>ss/. Ilie C. Purcaru</i>
<i>ss/. Costin Stoicescu</i>	<i>ss/. Gl. Nicolae Condeescu</i>
<i>ss/. Ion Miclescu</i>	<i>ss/. V. Rădulescu</i>

Redactor și martor pentru identitate

ss/. Dumitru Popescu, avocat

Semnatarii Actului de constituire a Academiei de Științe din România erau, în covârșitoarea lor majoritate, profesori universitari, cei mai mulți din București, dar și din Iași și Cluj, cele trei mari centre universitare din România acelei perioade.

Specialitățile reprezentate erau multiple: fizică, astronomie, chimie, medicină, biologie, matematică, geografie, istorie, zoologie, geologie, educație, economie etc.

Personalitățile care au pus bazele Academiei de Științe din România erau cunoscute la nivel național, unele și la nivel internațional prin contribuțiile aduse în domeniile specialității lor. Multe dintre aceste personalități erau întemeietori ai unor școli științifice, se remarcaseră la congrese și conferințe internaționale, aveau studii științifice și conduceau institute de cercetare ale căror rezultate erau aplicate pe scară națională, în medicină, industrie, agricultură, zootehnie, biologie, geologie etc.

Cu alte cuvinte, întemeietorii Academiei de Științe din România erau personalități cu un autentic prestigiu profesional. Prezентăm, pe scurt, aceste personalități pentru edificarea cititorilor acestei lucrări.¹¹

Constantin Angelescu

¹¹ Pentru întocmirea fișelor privind activitatea personalităților care făceau parte din Academia de Științe din România au fost folosite, în principal, lucrările: *Istoria Românilor*, vol. VIII, *România Întregită* (1918-1940). Coordonator Ioan Scurtu, București, Editura Enciclopedică, 2003 (Partea a IV a); *Istoria Românilor*, vol. IX, *România în anii 1940-1947*, Coordonator Dinu C. Giurescu, București, Editura Enciclopedică, 2008 (cap. XIII); Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române-Dicționar. 1866-2003*, Ed. a III a, București, Editura Enciclopedică și Editura Academiei Române, 2003; *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. Dicționar*, București, Editura Enciclopedică, 1982; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Editura Saeculum și Editura Vestalia, 1999.

Dr. **Constantin Angelescu** (n. 1869) – medic, specialitatea chirurgie, profesor la Facultatea de Medicină, Universitatea București. A obținut doctoratul în medicină la Paris în 1897. Membru al Societății Internaționale de chirurgie, cu sediul la Bruxelles (1928), membru de onoare al Academiei Române (1934).

Autorul unor lucrări de mare importanță teoretică și practică în domeniul medicinei: *La septicemie postopératoire et son traitement* (1902), *Cartea surorilor de caritate* (1915), *Manual de medicină operatorie* (1925, în colab.), *Încercări de imunizare contra cancerului în terapia umană* (1931, în colab.).

Militant activ pentru formarea statului național unitar român, în calitate de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României în SUA (1918) și Franța - vicepreședinte al Consiliului Național al Unității Române (președinte Take Ionescu).

Ministrul Lucrărilor Publice (1914-1916), ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice (decembrie 1918 - septembrie 1919), ministrul Instrucțiunii Publice (ianuarie 1922 - martie 1926, iunie 1927 - noiembrie 1928, noiembrie-decembrie 1933). Pentru scurt timp (30 decembrie 1933 - 3 ianuarie 1934) a îndeplinit funcția de președinte al Consiliului de Miniștri, după care a rămas titularul Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor.

Participanții la întrunirea din 3 martie 1935 au apreciat că Dr. Constantin Angelescu era personalitatea cea mai îndreptățită să ocupe funcția de președinte al Academiei de Științe din România.

Unul dintre aceștia, Christian Muscelanu, avea să relateze: „Câțiva dintre noi, în momentul când am ajuns la convingerea că înființarea Academiei de Științe trebuie să devină o realitate cât mai neîntârziat, primul nostru gând a fost să ne adresăm celui care a pus mai presus de orice dezvoltarea cât mai temeinică a culturii în toate direcțiile din țara aceasta, d-lui Prof. Dr. Angelescu, actualul ministru al Instrucțiunii Publice. Omul de înaltă cultură științifică și în același timp unul cu sentimente atât de alese a fost predestinat să fie președintele Academiei de Științe din România.”

Într-adevăr, pe lângă prestigiul său științific, Dr. Constantin Angelescu dovedise, în funcțiile publice pe care le ocupase, calități manageriale deosebite, capacitatea de a se implica și rezolva probleme dintre cele mai complexe.

Era un „om de școală și mare ziditor”, cum îl caracteriza Constantin Kirițescu. Lui Constantin Angelescu i-a revenit meritul de a unifica învățământul

din România întregită, de a construi peste 12.000 de școli în toate localitățile din România etc.¹²

Dragomir Hurmuzescu

Dragomir Hurmuzescu (n. 1865) – fizician, profesor la Facultatea de Științe, Universitatea București, membru corespondent al Academiei Române din 1916. A adus contribuții științifice fundamentale în domeniile electricității și fizicii razelor X. A construit electroscoful care-i poartă numele (1894), a pus bazele primului laborator de electricitate din România. Este ctitorul radiofoniei românești; în 1922 a înființat Societatea de Difuziune Radiotelefonică, devenită Societatea Română de Radiodifuziune. A fost cel dintâi director al postului național de radio, care și-a început activitatea la 1 noiembrie 1928.

Dintre lucrările sale menționăm: *Căldură și electricitate* (1900), *Radioactivitatea apelor minerale din România* (1909), *Electricitate generală și aplicată* (1934).

Nicolae Coculescu

Nicolae Coculescu (n. 1866) – astronom, profesor la Facultatea de Științe, Universitatea București, și-a legat numele de înființarea Observatorului Astronomic din București (1908). A publicat *Teoria refracției astronomice*; *Perturbațiile planetare*; *Curs de astronomie teoretică*. A contribuit la înființarea Comitetului Național de Geodezie și Geofizică (1929) și a Comitetului Național de Astronomie (1933). Cu ajutorul aparaturii de la Observatorul Astronomic a determinat poziția mai multor comete, a observat și cercetat fenomenele solare.

¹² Constantin Kirițescu, *Portrete. Oameni pe care i-am cunoscut*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985 (Dr. Constantin Angelescu).

Dimitrie Călugăreanu (n. 1868) - medic, fiziolog și naturalist, profesor la Facultatea de Științe și la Școala Superioară de Medicină Veterinară din București. A fost inițiatorul învățământului de biochimie din România și a publicat primul *Curs de chimie fiziologică* (1908).

Studiile sale au vizat fiziologia sistemului nervos și probleme de hematologie, dar și probleme de chimie fizică. A fondat, în 1918, revista “Știința Tuturor”, a ținut conferințe la radio, contribuind la popularizarea cercetărilor științifice.

Dimitrie Călugăreanu

Dintre lucrările sale menționăm: *Rolul microbilor în digestia intestinală* (1904), *Études physiologiques et histologiques sur la compression des nerfs* (1901), *Acțiunea cloroformului asupra suspensiilor lipoidice* (1910).

Ștefan Minovici (n. 1867) - chimist, profesor la Facultatea de Științe a Universității București. În 1925 a înființat Institutul de Chimie, în cadrul acestei Universități, după ce în 1919 pusese bazele Societății de Chimie din România.

Membru corespondent al Academiei Române (1925), al Societății de Biologie din Londra, al Comisiei Internaționale de Farmacopee, al Societăților de Chimie din Germania, SUA, Polonia etc.

Ștefan Minovici

Ștefan Minovici avea excepționalul talent de a explica pe înțelesul oamenilor simpli probleme științifice complexe. Era privit ca un prestidigitator. Un colaborator al său scria: „Sub vraja mâinilor sale, retortele și alambicurile, țevile și robinetele se supuneau discipline”, iar natura „își dezvăluia secretele”.

A publicat: *Manual teoretic și practic de chimie analitică* (4 vol., 1907 - 1915); *Manual practic de chimie organică* (1926); *Contribuții la originea colesterolului în organismul animal* (1934).

Anton Davodoglu

Anton Davidoglu (n. 1886) - matematician, profesor la Facultatea de Științe a Universității București, Catedra de Calcul Diferențial și Integral. Doctorat în matematici obținut la Paris (1900).

Contribuții științifice privind ecuațiile diferențiale ordinare sau derivate parțiale, analize matematice.

Dintre lucrările publicate: *Curs de analiză infinitezimală* (1931); *Curs de teoria asigurărilor* (1935).

Andrei Popovici-Bâznoșanu (n. 1876) – biolog, profesor la Facultatea de Științe, Universitatea București. Doctor în fiziologie și zoologie (München, 1905). A înființat Societatea Naturaliștilor din România (1899) și Stațiunea Zoologică din Sinaia (1922), care funcționa pe lângă Catedra de Zoologie Descriptivă pe care o ocupa la Facultatea de Științe. Stațiunea era un adevărat laborator în mijlocul naturii, unde studenții cercetau animalele în mediul lor și înțelegeau raporturile foarte strânse între floră și faună. În stațiunea aflată la poalele muntelui Cumpătul, specialiști din mai multe țări europene au făcut cercetări, invitați de Andrei Popovici-Bâznoșanu. Autor de manuale școlare: *Anatomia și fiziologia omului cu aplicații*; *Zoologie*; *Botanică*.

A studiat și a publicat rezultatele cercetărilor sale privind albinele, broaștele țestoase, melcii de grădină, migrația unor specii de insecte etc.

Constantin Kirițescu

Constantin Kirițescu (n. 1876) - biolog, istoric, scriitor, organizator al învățământului românesc. Profesor la Institutul Superior de Educație Fizică, Director pentru Învățământul Secundar și Superior din Ministerul Învățământului, timp pe trei decenii.

A realizat cea mai amplă și convingătoare monografie privind participarea României la Primul Război Mondial.

Lucrări: *Istoria războiului pentru întregirea României* (2 vol. 1922 - 1924); *La Roumanie sous la guerre mondiale* (Paris 1934).

Alte lucrări: *Școala în slujba păcii și înțelegerii poparelor* (1929), *Dezarmarea morală* (1933).

Autor de manuale școlare (împreună cu Andrei Popovici Bâznoșanu) de biologie și botanică.

General **Nicolae Condeescu** (n. 1880) – ofițer de Stat Major, profesor de istorie Militară la Școala Superioară de Război, ministrul Armatei (1930), președintele Societății Scriitorilor Români (1926). Autorul jurnalului de călătorie intitulat *Peste mări și țări* (2 vol., 1922-1923), culegerii de nuvele *Conu Enake* (1928), și a mai multor schițe (unele semnate cu pseudonimul Nicolae Corbu).

G-ral Nicolae Condeescu

Ion Borcea (n. 1879) – zoolog, profesor la Universitatea din Iași, Facultatea de Științe, secția Științele Naturale. Întemeietorul hidrobiologiei în România, a pus bazele școlii românești de oceanologie. A înființat Stațiunea Zoologică Marină de la Agigea (1926).

Membru corespondent al Academiei Române (1919), membru de onoare al Societății Zoologice a Franței (1932), membru corespondent al muzeelor de istorie naturală din Paris și New York (1935).

A inițiat și redactat revista științifică “Adamachi” din Iași și “Analele Științifice ale Universității din Iași”, în care erau valorificate rezultatele cercetărilor științifice personale și ale colegilor profesori.

Ion Borcea

Ion Borcea a îndeplinit funcția de ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1919-1920), elaborând primul proiect de lege privind învățământul după Marea Unire din 1918.

Dintre lucrările științifice publicate de Ion Borcea menționăm: *Observations sur les poisons migrants dans les eaux roumaines de la Mer Noire* (1929); *Fauna Mării Negre pe litoralul Dobrogei* (1928); *Nouvelles contributions à l'étude de la faune benthonique dans la Mer Noire près de litoral roumain* (1931).

Negoia Dănilă (n. 1878) - chimist, profesor la Universitatea București, Facultatea de Științe, director al Institutului de Chimie Industrială din București. Specialist în chimia organică aplicată, mai ales cu privire la structura solului și subsolului. Lucrări: *Asupra utilizării hidrocarburilor aromatice din fracțiunile de petrol* (1925, în colab.); *Sur le utilisation rationnelle des lignites roumains* (1926, în colab.); *Compoziția elementară a uleiurilor naturale separate din gudroanele primare ale ligniților românești* (1928, în colab.).

Alexandru Borza

Alexandru Borza (n. 1887) - botanist, geobotanist și istoric al științei. Profesor la Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Întemeietorul și animatorul geobotanicii în România. A înființat Grădina Botanică, Muzeul Botanic și Institutul Botanic din Cluj. A militat pentru ocrotirea naturii; sub conducerea sa a apărut, în 1933, „Buletinul Comisiunii Monumentelor Naturii”.

Membru corespondent al Societății Botanice din Cehoslovacia, membru extern al Societății „Pro-Fauna et Flora Fennica” din Finlanda, a Societății de Horticultură din Lyon etc. A publicat numeroase studii de etnobotanică, istoria botanicii, floristică, precum și pentru ocrotirea naturii: *Protecția naturii în România* (1926), *La protection de la nature en Roumanie* (1932). Inițiatorul legii pentru ocrotirea naturii, adoptată în 1930 și a primului parc național al României, în Munții Retezat (1934).

Ion Popescu-Voitești (n. 1876) - geolog, profesor la Facultatea de Științe a Universității din Cluj (1919–1936) și București (din 1936).

Director al Institutului Geologic de pe lângă Facultatea de Științe din Cluj (1919-1936) și al Institutului Geologic din București (1930-1931). Specialist în paleontologie, stratigrafie, tectonică, geologie generală și aplicată.

Lucrări: *Elemente de geologie generală cu privire specială asupra geologiei românești* (1921); *Considerații asupra geologiei zăcămintelor de petrol ale regiunilor Carpatice românești* (1922); *Geologia zăcămintelor de sare* (1930).

Ion Popescu-Voitești

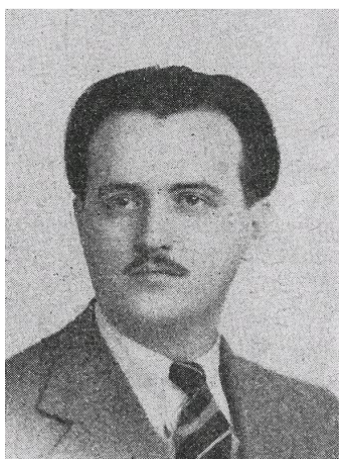
Virgil Bădulescu (n. 1882) - general, inițiatorul și directorul general al Oficiului Național de Educație Fizică. Absolvent al Institutului Regal de Gimnastică din Stockholm (Suedia), organizatorul programelor de educație fizică din liceele militare. Doctor în științe economice și financiare, conferențiar la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. A publicat studii privind finanțele publice din România, situația financiară a Căilor Ferate Române, situația monetară a României.

G-ral Virgil Bădulescu

Este autorul *Codului de Legislație industrială și de contabilitate publică și statistică*, ambele publicate în 1935, care s-au bucurat de o foarte bună primire din partea studenților și a tinerilor economiști.

Lucrări: *Instrucția de luptă a individului, șirul și grupa* (1908); *Educație fizică* (1927); *Manual de jocuri* (f. an)

Nicolae T. Deleanu

Nicolae T. Deleanu (n. 1887) – fitofiziolog și biochimist vegetal. Profesor la Universitatea din Iași, Facultatea de Farmacie (1916-1925), șef al Catedrei de Chimie Analitică, la Facultatea de Farmacie din cadrul Universității din București (din 1925), membru al Academiei Naționale de Farmacie din Madrid, al Societății de Chimie Biologică din Paris, al Societății de Medicină Legală din Franța. A analizat rolul substanțelor minerale, a clorofilei, problema bioritmului, enzimele vegetale.

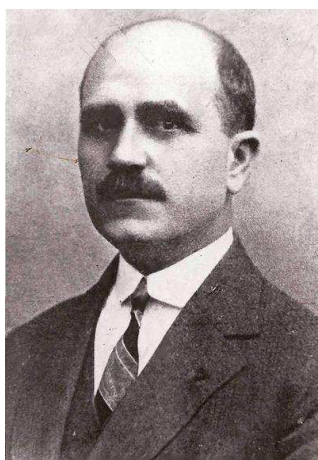
Lucrări: *Studiu chimic asupra respirațiunii frunzelor de viță de vie* (1913); *Studiu chimic asupra rolului substanțelor minerale și organice în cursul vieții plantelor* (1931-1934).

Eugen Bădărău

Eugen Bădărău (n. 1887) - fizician. Profesor la Universitatea din Cernăuți, director al Institutului de Fizică Experimentală din cadrul acestei universități, apoi, din 1934, la Facultatea de Științe a Universității din București. Specialist în fizica plasmei, descărcări electrice în gaze, optică, acustică, spectroscopie.

Lucrări: *Mecanica corpurilor solide* (1922), *Teoria electricității* (1922), *Electronică și radioactivitate* (1926), *Emisiune electronică secundară din metale* (1932).

Marin Drăcea

Marin Drăcea (n. 1885) - silvicultor, profesor la Școala Politehnică din București și la Facultatea de Silvicultură din București, întemeietorul Institutului de Cercetări și Experimentație Forestieră (1933), director general al Casei Autonome a Pădurilor Statului (1930 – 1933). Cercetări privind rolul pădurii ca fenomen geografic, cultura salcâmului, a hibrizilor de plop etc.

Lucrarea *Relațiuni între exploatarea agricolă și cea forestieră* (1921) a stat la baza unei concepții noi, moderne privind cele două domenii de activitate.

Eugen Angelescu (n. 1896) - chimist, profesor la Facultatea de Științe a Universității din București. Cercetări în domeniul chimiei organice. Fondatorul școlii românești de chimie coloidală.

Lucrări publicate: *Curs de chimie fizică* (1933), *Fizico-chimia membranelor* (1933), *Sur la chimie colloïdale des systèmes savous-crésol-eau* (1934).

Eugen Angelescu

Constantin Mihăilescu (n. 1881) [Michăilescu] - medic, profesor la Facultatea de Medicină a Universității din București, și la Academia Națională de Educație Fizică din București.

Lucrări: *Despre reumatismul tuberculos* (1906), *Considerațiuni asupra funcțiunilor multiple ale ficatului* (1911), *Curs de fizică biologică* (1933).

Simion Ștefan Radian (n. 1871) - specialist în științele naturii, profesor la Facultatea de Științe a Universității din București. A efectuat cercetări de teren în Munții Bucegi, descoperind noi specii de plante.

Lucrări: *Contribuțiuni la flora byologică a României* (1915), *Anatomia aparatului vegetativ de la Bucegia romanica* (1923).

Christian Musceleanu (n. 1886) - fizician, profesor la Universitatea din București, șeful Laboratorului de Gravitație, Căldură și Electricitate, în care a avut loc ședința de constituire a Academiei de Științe din România, promotor al radiofoniei în România, a fost ales, în 1933, președintele Radio Clubului Român.

A inițiat înființarea liceului de fete *Domnița Ileana* (1926), devenit Colegiul Național *Ion Creangă*.

Christian Musceleanu

Studii în domeniul fizicii generale și meteorologie, gravitației, căldurii și electricității. Lucrări: *Generatorii de energie în România* (1926), *Materia în infinitul mare* (1930).

Constantin Popescu (n. 1885) - specialist în anatomie și fiziologie vegetală. Profesor la Academia de Agricultură din București.

Studii publicate în reviste de specialitate și mai multe cărți, între care: *Sur la graffe de quelques fruits de cucurbitacées* (1930).

Ilie Purcaru - agronom, profesor la Facultatea de Agronomie a Academiei de Științe Agricole din București, director în Ministerul Instrucțiunii Publice, pentru învățământul profesional.

Din aceste scurte biografii, rezultă limpede că inițiatorii Academiei de Științe din România erau personalități autentice.

Conform legii, Academia de Științe din România și-a constituit un *patrimoniu social*, care trebuia anunțat în momentul legalizării acestei instituții. Suma depusă la Banca Românească în ziua de 28 martie 1935 era de 20.000 lei.

Cel mai important document elaborat și adoptat de membrii fondatori a fost *STATUTUL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE DIN ROMÂNIA* care avea următorul conținut:¹³

Art. I. – Se înființează o asociație științifică intitulată Academia de Științe din România, cu sediul în București.

Art. II. – Scopul Academiei de Științe din România este de a contribui, a încuraja și a îndruma creațiunea științifică prin:

- a) comunicări, referate, publicații și expoziții privitoare la chestiuni de știință pură sau aplicată,*
- b) acordare de premii pentru lucrări de valoare,*
- c) subvenționarea cercetărilor din domeniul științific.*

¹³ "Buletin", nr. 1, 1936.

Academia va fi un organ de consultare pentru autorități și de îndrumare pentru instituțiile de cercetare științifică.

Art. III. – Academia de Științe din România se compune din membri de onoare, membri donatori, membri titulari și membri corespondenți.

Membri de onoare vor fi propuși de secțiunile respective și aleși de Adunarea Generală dintre oamenii de cultură din țară sau străinătate, cari s’au distins prin lucrările lor din domeniul științei pure sau aplicate, ori dintre persoanele care aduc mari servicii Academiei.

Membri donatori sunt proclamați de Adunarea Generală dintre persoanele care fac donații importante Academiei.

Membrii titulari se aleg de Adunarea Generală cu majoritate de voturi din numărul total al membrilor titulari ai Academiei, în urma propunerii secțiunii din care urmează să facă parte. Pot fi propuși ca membri titulari numai cetățeni români cari s’au distins prin lucrări sau activitate recunoscută în specialitatea secțiunii.

Membrii corespondenți se aleg de Adunarea Generală cu majoritate de voturi din numărul total al membrilor Academiei, în urma propunerii secțiunii din care urmează să facă parte. Ca membri corespondenți pot fi propuse și persoane care nu au cetățenie română și s’au distins prin lucrări sau activitate recunoscută din specialitatea secțiunii.

Art. IV. – Numărul membrilor de onoare, donatori și corespondenți este nelimitat.

Art. V. – Numărul membrilor titulari este de 70, împărțiți pe secțiuni în modul următor:

- 1. Secțiunea de Matematică și Astronomie, 8 membri*
- 2. Secțiunea de Fizică, 7 membri*
- 3. Secțiunea de Chimie, 7 membri*
- 4. Secțiunea de Zoologie, Anatomie, Paleontologie și Fiziologie animală, 7 membri*
- 5. Secțiunea de Botanică și Fiziologie Vegetală, 6 membri*
- 6. Secțiunea de Biologie Aplicată, 7 membri*
- 7. Secțiunea de Geologie, Mineralogie și Geografie, 6 membri*
- 8. Secțiunea Geniul Militar cu aplicațiune la Apărarea Națională, 6 membri*

9. Secțiunea de Istoria și Filozofia Științei, Organizație, Învățământ și Popularizare, 8 membri

10. Secțiunea Tehnică (Geniul civil), 8 membri.

În fiecare secțiune majoritatea membrilor trebuie să fie rezidenți în București. Fiecare secțiune va avea un președinte, un vice-președinte și un secretar.

Art. VI. – Academia de Științe din România va ține ședințe plenare publice în sesiunea generală în cursul lunii Aprilie sau Mai.

Afară de acestea, se vor ține pe secțiuni, ori de câte ori va fi nevoie, ședințe speciale în tot timpul anului. Pentru ca o secțiune să lucreze valabil, trebuie să fie de față majoritatea membrilor secțiunii.

Se pot ține ședințe și pe grupe de secțiuni.

Art. VII. – Academia de Științe din România va fi administrată de un comitet compus dintr'un președinte, trei vice-președinți, un secretar general, un casier și un bibliotecar. Președintele și vice-președinții se aleg de Adunarea Generală pe termen de un an, putând fi realeși. Secretarul general, casierul și bibliotecarul, se aleg de către Adunarea Generală dintre membri titulari pe termen nelimitat.

Controlul financiar se face de către un consiliu alcătuit din trei cenzori, cari se aleg pe termen de un an de către Adunarea Generală cu majoritatea voturilor membrilor prezenți.

Art. VIII. – Academia de Științe din România va tipări o publicație periodică.

Art. IX. – Odată pe an, în cursul lunii Aprilie sau Mai, se va ține Adunarea Generală, constituită cu majoritatea din numărul total al membrilor titulari.

Adunarea Generală are următoarele atribuțiuni:

- a) ia cunoștință de darea de seamă făcută de Secretarul General asupra activității Academiei.
- b) ascultă raportul cenzorilor și votează descărcarea comitetului
- c) alege comitetul și consiliul de cenzori
- d) alege pe membrii titulari propuși de secțiuni în locurile devenite vacante.
- e) alege pe membrii de onoare și membrii corespondenți.
- f) proclamă pe membrii donatori.

- g) votează bugetul anual de venituri și cheltuieli.
- h) hotărăște demiterea membrilor titulari, cari vor fi lipsit fără motive în mod continuu de la ședințe sau de la lucrările Academiei un timp mai îndelungat.

Art. X. – Veniturile Academiei de Științe din România vor proveni din subvențiuni, donațiuni, legate și orice alte sume întâmplătoare.

Art. XI. – Academia de Științe din România va fi valabil reprezentată în fața autorităților, societăților și a justiției, prin președintele sau delegatul lui, împreună cu secretarul general sau înlocuitorul acestuia.

Art. XII. – Un regulament va desvolta statutul de față, arătând în chip amănunțit constituirea și funcționarea organelor și secțiunilor Academiei de Științe din România.

(ss) Dr. Constantin Angelescu (ss) Constantin Popescu

Andrei Popovici-Bâznoșanu Constantin Stătescu

Marin Drăcea Christian Musceleanu

Dragomir Hurmuzescu Ion Borcea

Ștefan Minovici P. Voitești

Nicolae Coculescu Simion Radian

G–ral V. I. Bădulescu Alexandru Borza

Ing. Miclescu Dimitrie Călugăreanu

Dr. Michăilescu Costin Stoicescu

G–ral Adj. Nicolae Condeescu Dr. Nicolae T. Deleanu

Constantin Kirițescu Eugen Bădărău

N. Davidoglu Eugen Angelescu

Negoia Dănilă Ilie C. Purcaru

Redactor și martor pentru identitate,

(ss) Dr. Dumitru Popescu, Avocat